

Trawa pampasowa ozdobą parków i ogrodów

Franciszek Gospodarczyk, Marek Liszewski

Pampas Grass
as Decoration
of Parks and
Gardens

Wprowadzenie

Introduction

Od niedawna daje się zauważyć wzrost zainteresowania trawami, a szczególnie gatunkami ozdobnymi [Foerster 1982, Greenlee 1992, Haber 1989]. Trawy stanowią ważny element kompozycyjny w naszych ogrodach. Szczególnie wzrasta ranga traw sprowadzonych do naszego kraju z innych stref klimatycznych. Zaczyna dostrzegać się ich ukryte piękno i walory estetyczne. Najokazalszą i najbardziej dekoracyjną spośród traw ozdobnych jest trawa pampasowa (*Cortaderia selloana* Aschers. et Graebn., syn. *Gynerium argenteum* Ness.). Ta szczególna roślina, bywa często zwana „królową traw”. Ojczyzną tego gatunku jest Argentyna, gdzie rośnie na żyznych, zasobnych w wapń terenach pampy argentyńskiej (stąd potoczna nazwa „trawa pampasowa”).

Stanowisko w ogrodzie

Position in the garden

Trawa pampasowa doskonale wygląda jako soliter na dobrze utrzymanym trawniku, ale także posadzona w kompozycji z bylinami i krzewami (ryc.1). Sadzić tę roślinę należy w miejscach widocznych, np. w pobliżu tarasów, oczka wodnego, gdyż stanowi piękny akcent na tle zabu-

dowań, krzewów lub jako tło dla rabat kwiatowych (ryc. 2). Można także trawę pampasową komponować w niewielkie grupy, zwłaszcza przy zbiornikach wodnych w ogrodach i parkach. Wyróżnia się ona dekoracyjnością, a przy tym nie jest zbyt ekspansywna. W warunkach polskiego klimatu duże przestrzenie otwarte nie są dla tej trawy wskazane, ponieważ wówczas mogłaby być narażona na „przeciągi”, a zwłaszcza mroźne wiatry zimą. Najlepszym dla trawy pampasowej jest stanowisko słoneczne i osłonięte, dobrze odwodnione. Zaleca się uprawiać ją na niewielkich kopczykach, co zabezpiecza korzenie przed gniciem [Ondrej, Oparta 1997]. System korzeniowy tych roślin jest wiązkowy, silnie rozbudowany i szeroko rozgałęziający się.

Podłoże pod uprawę

Substrate for the cultivation

W uprawie trawy pampasowej należy starannie przygotować podłoże. Jeżeli gleba jest mało zasobna, można ją wybrać całkowicie, a w to miejsce umieścić żyzną ziemię kompostową z domieszką dużej ilości torfu, wzbogaconą nawozami mineralnymi (np. Terra Cottem – odżywka dla roślin stosowana doglebowo¹).

Najlepsze warunki do rozwoju tej trawy zapewnia podłoże luźne i przepuszczalne, o średniej żyzności, niezbyt wilgotne, lecz o dużej zdolności podsiąkania. Tylko w ta-

Ryc. 1. Trawa pampasowa w otoczeniu krzewów różanecznikowych (Hiszpania, Toledo)

Fig. 1. Pampas grass surrounded by roseum bushes (Spain, Toledo)

kich warunkach poszczególne odmiany osiągną docelowe rozmiary, zazwyczaj dwa metry wysokości.

Sadzenie i zabiegi pielęgnacyjne

Planting and beauty treatments

Trawę pampasową należy sadzić wyłącznie wiosną, niezbyt głęboko, gdyż przykrycie nasady roślin może spowodować ich gnicie. Sadzonki powinny być ukorzenione i wypuszczać pierwsze pędy. Dobrze, gdy górna część nasady sadzonej rośliny wystaje ponad powierzchnię gleby. Podczas suszy trawa ta wymaga obfitego podlewania. Czynność tę należy wykonywać co 8 dni, a dawka wody na każdą (kilkuletnią) roślinę powinna wynosić 30 dcm³ jednorazowo. Należy pamiętać, że przy nadmiarze wilgoci trawa pampasowa „choruje”, tzn. gniciu ulega nasada roślin. Szczególnie groźne jest zbyt wilgotnienie gleby jesienią, kiedy wysychanie wierzchniej warstwy jest słabsze. W okresie tym należy podlewanie ograniczyć do minimum [Ondrej, Oparta 1997; Urbański 1991, 2001].

Rośliny korzystnie reagują na nawożenie organiczne (w postaci płynnej), w okresie wegetacji, co zapewnia prawidłowy wzrost i kwitnienie trawy. Wieloskładnikowe nawozy mineralne, a szczególnie zawarte w nich fosfor i potas, wpływają

korzystnie na rozwój zarówno części nadziemnej, jak i systemu korzeniowego. Stosowanie potasu jesienią zwiększa ponadto odporność trawy na mróz.

Ochrona przed zimą

Winter protection

Trawa pampasowa charakteryzuje się dużą wrażliwością na wymarzenie, dlatego wskazane jest odpowiednie zabezpieczenie (ocieplenie) roślin przed zimą. Z dostępnej literatury i obserwacji ogrodników wynika, że zagadnienie mrozoodporności trawy pampasowej jest kontrowersyjne. Twierdzenie, że gatunek ten w naszych warunkach klimatycznych wymarza nie pokrywa się w pełni. P. Urbański (2001) zalicza trawę pampasową do bylin odpornych na mróz.

U naszych sąsiadów, a mianowicie w Niemczech, Czechach, Słowacji, gdzie panują warunki klimatyczne zbliżone do polskich trawa pampasowa jest uprawiana i zimuje dobrze. Spotyka się ją również

w ogrodach przydomowych w naszym kraju, a szczególnie na Dolnym Śląsku i w Wielkopolsce. Jak podaje P. Urbański (1991) gatunek ten może rosnąć na jednym miejscu przez wiele lat i nie wymarza, pod warunkiem stworzenia mu odpowiedniego mikrosiedliska i zabezpieczenia na okres zimy. Przed nadjeściem pierwszych przymrozków kępę należy osłonić na zimę (ryc. 3). Bryła korzeniowa musi być chroniona zarówno przed przemarzeniem, jak i przed nadmierną wilgocią. Jednym ze sposobów jest obcięcie łodyg i liści na wysokości 30–40 cm od nasady roślin oraz związanie pozostałej części. Należy to zrobić przy suchej pogodzie, po pierwszych przymrozkach. Związaną kępę należy okryć sianem lub suchymi liśćmi. Odpowiednie do tego celu są również trociny, obornik, pocięta słoma, plewy zbożowe. Można również stosować maty słomiane lub gałuszki świerku, układając je warstwami na przemian z liśćmi. Wokół kępy rozkłada się foliowy „kołnierzyk”, aby spływająca woda nie dostała się do korzeni. Na wierzch należy założyć od-

Ryc. 2. Kępa trawy pampasowej w „Ogrodzie XX-wieku” (Anglia, Hampton Court)

Fig. 2. Clump of pampas grass in the “Garden of twentieth-century” (England, Hampton Court)

Trawa pampasowa wypuszcza młode pędy późną wiosną, a ich wzrost jest początkowo powolny, dopiero od czerwca do końca lipca rosną szybciej. Odmiany trawy pampasowej mogą różnić się siłą wzrostu. Bardzo silnie rosną odm. Gigantea oraz Roi de Roses, osiągając wysokość nawet do 3,0 m, nieco słabiej (do 2,0 m) przyrastają odm. Pumila, Sunningdale Silver, zaś średnią siłą wzrostu (do 1,0–1,5 m) charakteryzuje się odm. Elegans i Nanum [Ondrej, Oparta 1997; Urbański 1991].

Ważną cechą odmianową trawy pampasowej jest barwa kwiatostanów (pojawiających się w miesiącach IX–X). Popularne są odmiany o srebrzystych wiechach (Sunningdale Silver, Elegans), choć równie atrakcyjnie wyglądają odmiany o kwiatach różowych (Roi de Roses). Ciekawą odmianą jest Albolineatum wyhodowana w 1863 roku we Francji przez M. Rendatter’a, charakteryzująca się jasnozielonymi, bardzo ozdobnymi i podłużnie paskowanymi liśćmi [Urbański 2001].

Polecane odmiany

Recommended varieties

- Sunningdale Silver, osiąga wysokość do 3 m, kwitnie białymi, lśniącymi, jedwabnymi i puszystymi kwiatostanami. Kępy rozrastają się zwykle do 2,0 m średnicy, a liście dorastają do 1,0 m długości.

Ryc. 3. Kępa trawy pampasowej przygotowana do zimowania (oprac. M. Liszewski wg [Ondrej, Opart 1997])

Fig. 3. Clump of pampas grass ready for winter (ed. M. Liszewski, according to [Ondrej, Opart 1997])

wróconą do góry dnem wodoszczelną skrzynkę. Część nadziemną można też ochronić przed mrozem owijając słomą i folią, z równoczesnym okryciem gleby wokół korzeni warstwą kory, trocin lub liści, a następnie przysypanych ziemią. Tak okryta trawa będzie zabezpieczona przed przemarzeniem.

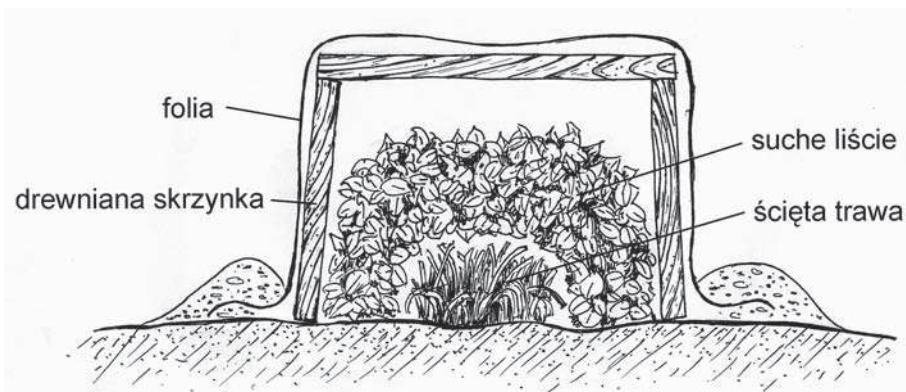
Walory dekoracyjne

Decorative values

Trawa pampasowa wytwarza każdego roku silnie rozbudowane grzywiaste kępy, ponad które wysoko wyrastają kwiatostany (ryc. 4). Liście są liczne, szarzielone, smukłe i równowąskie, drobnoząbkowane, ostro zakończone, opadające łukowato ku ziemi. Ząbkowanie na liściach może spowodować skaleczenie. Kwiatostanem trawy pampasowej jest silnie rozgałęziona wiecha

pozostająca na roślinie przez zimę, a ścięta jesienią u nasady rośliny stanowić może ciekawy element dekoracyjny w bukietach.

Należy podkreślić, że *Cortaderia selloana* jest rośliną dwupienną, co oznacza, że kwiatostany męskie i żeńskie pojawiają się oddzielnie na osobnych osobnikach. Wartość dekoracyjną mają wiechy wykształcone na osobnikach żeńskich, zaś męskie są mało efektowne. W ogrodach sadzić należy pochodzące z wegetatywnego rozmnażania rośliny wcześniej kwitnących osobników żeńskich. Powiewne, puszyste kwiatostany mają u odmian różnorodne zabarwienie o coraz większych walorach dekoracyjnych (srebrzystobiałe, srebrzysto różowe, srebrzyste, różowe, szaro beżowe, purpurowe, jasno- lub ciemnoczerwone). Kwiatostany na roślinach są duże, o długości 40-80 cm, osadzone na masywnych i długich (do 2,0 m) źdźbłach.

Ryc. 4. „Grzywiaste” wiechy trawy pampasowej

Fig. 4. “Maned” panicles of pampas grass

- Pumila, odmiana odpowiednia do uprawy w naszych warunkach klimatycznych, źdźbła osiągają wysokość do 2,0 m.
- Rosea o kolorze kwiatów, w początkowym okresie kwitnienia, różowym, później przybiera odcień białawy, a następnie szary. Wymaga starannego osłonięcia na zimę.
- Remorino, wyhodowana w Szwajcarii, już od połowy kwietnia rozpoczyna intensywny wzrost, osiąga wysokość około 2,5 m. Wiecha koloru srebrzystego o długości około 80 cm. Uważana jest za najodpowiedniejszą do wykorzystania w niesprzyjających warunkach klimatycznych Europy Środkowej.
- Roi de Roses, wytwarza kwiatostany jasnoróżowe.
- Elegans, szeroko rozpowszechniona w Szwajcarii, o zbitych kępach, biało srebrzystych kwiatostanach, osiąga wysokość do 1,0 m.
- Albolineatum, odmiana wyhodowana pod koniec XIX w. we Francji przez Rendatter'a. Charakteryzuje się jasnozielonymi, bardzo ozdobnymi, podłużnie paskowanymi liśćmi.

Podsumowanie

Conclusion

Trawy ozdobne stanowią ważny element w kompozycji parków i ogrodów. Jedną z cenniejszych roślin z tej grupy jest trawa pampasowa.

wa. Doskonale prezentuje się w zestawieniu z bylinami i krzewami, a szczególnie na dobrze utrzymanym trawniku, bądź przy zbiorniku wodnym jako soliter. Pomimo, że trawa ta pochodzi z cieplejszej strefy klimatycznej, to można ją z powodzeniem uprawiać w kraju. Należy jednak ochronić kępę w okresie zimy, stosując różnego rodzaju osłony. Szczególnie polecane do nasadzeń w warunkach klimatycznych Polski są odmiany: Pumila, Remorino i Sunnigdale Silver.

Fotografie wykonał Marek Liszewski.

Photographs made by Marek Liszewski.

Franciszek Gospodarczyk

Instytut Architektury Krajobrazu
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
Institute of Landscape Architecture
Wrocław University of Environmental and Life Sciences

Marek Liszewski

Katedra Szczegółowej Uprawy Roślin
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
Department of Crop Productions
Wrocław University of Environmental and Life Sciences

Przypis

¹ 5kg Terra Cottem/m³ ziemi lub 5 g Terra Cottem/dm³ ziemi.

Literatura

1. Foerster K., 1982, *Einzug der Gräser Farne in die Garten*. Neuman Verlag, Leipzig, Radebeul.
2. Greenlee J., 1992, *The Encyclopedia of Ornamental Grasses*, Rodale Press, Emmaus, Pennsylvania.
3. Haber Z., 1989, *Trawy rabatowe dla naszych parków i ogrodów*, Oficyna Wyd. „Atena”, Poznań.
4. Ondrej J., Oparta M., 1997, *Trávníky a okresné travy*, „BRIO”, Praha.
5. Urbański P., 1991, *Cortaderia selloana* Aschers et Graebn., syn. *Gynerium argenteum* Nees. – trawa pampasowa (syn. kortaderia, okolcz srebrzysty). Ulotka Ośrodka Upowszechniania Postępu, AR w Poznaniu.
6. Urbański P., 2001, *Trawy ozdobne, turzyce i sity*, PWRiL, Poznań.